

12
СЕКРЕТНО

Экз. № 1

КОМИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЛИТОВСКОЙ ССР

1 Огдс
отдел

АГЕНТУРНОЕ СООБЩЕНИЕ

Идентификация агента "Активистка"

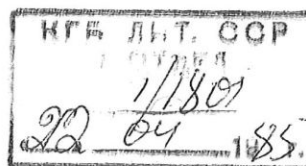
Личное дело № _____

Имя ст. оф. 4 Владимир 1 Огдс, КГБ Лит. ССР майор Синкевичас П. К.
(должность, звание, фамилия оперработника)

И «...» _____ 1985 г. и место встречи _____

Завка. Данную информацию "Активистка"
представила в форме письмен-
ных ответов на вопросы опер-
работника.

Ст. оперуполномоченный 4 Владимир 1 Огдс
КГБ Лит. ССР майор
Синкевичас П. К.

1. lietuvių skaičius ?
2. Išsidėstymas -

Skaičiai ?

- 1) Čikaga
- 2) Sao Paulo, Brazilija (daug prieškanio emigrantų)
- 3) Torontas
- ? 4) Klyvlendas
- ? 5) Detraitas
- ? 6) Los Angeles
- ? 7) Niujorkas. (mažėja, išsisklaidę, neveiklūs)

Truputį didėja Vasingtono kolonija - jauni profesionalai.

Spančiai didėja Floridos valstijos lietuvių kolonijos: St. Petersburg, Miami Beach, kt.

3. Socialinė padėtis.

~~Gėlo~~ Galim kaskėti tik apie tuos, kurie aktyviai dėsiai
 Rodosi, veikia, dalyvauja. Iš šios grupės jaunimo
 Surkūti 90% mēlia aukštojo mokslo. Anksčiau
 daugiau mēsēsi į gūiētuosius mokslus; vėnai į
 inžineriją, mediciną; motenys - chemiją, biologią.
 Dabau atsikanda vis daugiau, kurie emia į
 humanitarines, socialinius mokslus sritis.

Iš veiklosios visuomenės - bedankis kaip in
 mēna. Daugumas laikomas viduriniąja klase.
 Iš vėnesnių - daug tannautojų, paprastų darbininkų
 kurie mēkado darbui ~~sava~~ pagal savo profesijas.

Skaitoma, kad surtingiausia lietuvių kolonija

13-2

ypa Kalifornijoje. Ten lietuviams patiseki išsikurti
investavus į nekilnojamąjį turtą. Ypa keletas
„milijonierų“ New York: ^{pvz.} Vėbeliūnas, Krivickas (?).
Vadinamos aukštesniosios klasės ypa vienoje kolonijose.
Tai daugiausia gydytojai, architektai, kontraktoriai,
advokatai. Iš aukotojų sąrašų atnodo, kad
gydytojai stipriausiai remia lietuvišką veiklą
stambesnėmis aukomis. Vynuriuoja kanta, mona ne
tik prasiimušiai taip pat daug aukoja iš idėjos.
Daug kas palikimus arba jų dalį užrašo lietuviš-
koms įstaigoms, k.a. lietuvių fondui, Tautos fondui,
Kultūros įstaigoms, parapijoms, organizacijoms.

4. Fondai ir t.t.

Kiekviena organizacija ar įstaiga renka
aukas savo veiklai finansuoti. Kai kurie renka
nario mokesčius, platina knygas, kitų leidinius,
puošia banketus, pelnų nėsančius koncertus ir pan.
Paskirtiems projektams galima paduoti prašymus
lietuvių fondui, kuris svarsto sumanymo vertę
ir skiria paramą. L.F. remia knygas leidimą,
lituanistines mokyklas, archyvus, kursus, duoda
stipendijas ir t.t. Kitos organizacijos (skaitai, ^{vydūno} fondas
ateitininkai ir kt.) turi ~~mažes~~ panašius mažesnius
apimties fondus.

5. Paskirtiems projektams galima kreiptis į valdžią.
Vienais metais federalinė valdžia skyrė keliasdešimt
tūkstančių dolerių lituanistinėms mokykloms mokytojų

13-3
tokulinimuisi. Kasmet Ilinojaus valstija šivisia
kelis liūhtančius dolerius, Čikagos lietuvių operos
pastatymams. Miesto valdžios dažnai pakemia
vietinius užmojus, pvz. etninius festivalius, tauto-
dailės kursus, lykimų projektus. Kaip valdžios
paramą galima raihyti in tai kad tam tikrom
institucijom šintas aukas galima nurinasyti
nuo pajamų mokesčių.

Šiuo atžvilgiu Kanadoje yra geresnė padėtis,
kur stambkionis sumonis remiami etninių grupių
užmojai. Kiek teko girdėti, Vahauz Vohietijoje yra
panaši padėtis.

6. Mutautėjimas sparčiausias mažose lietuvių kolonijose
arba šeimose kurios negyvena arčiau lietuviškų
centrų. Atrodo yra keli pagrindiniai faktoriai,
kurie prilaiho mutautėjimą. Svarbiausia, aišku,
yra šeima. Čia sudaromas lietuvių kalbos
pagrindas, nukreipiami interesai, sudominama
lietuva in jos kultūra. Tačiau pasiekus paanglystę,
vairiai natūkaliai priešinasi tėvų interesams. Jei
aplink save nemato reikalo kalbėti lietuviškai,
atitalsta nuo lietuviškų reikalų in išijungia į
vietos visuomenės gyvenimą. Reikalinga, kad vairiai
bendnaute su kitais savo amžiaus lietuviais, kad
tai neįvyktų. Svarbiausios vietos kur tai daroma:
~~bet~~ lietuviški darželiai, lituanistinės mokyklos, jau-
nimo organizacijos (ypač skantai in ateitininkai)
kurie taip pat ruošia kursus, vasaros stovyklas,

šokus jaunimui, išuokas ir kitokiems socialinio, 13-4
visuomeninio bei kultūrinio bendravimo būdus.
Vyresniam jaunimui taip pat svarbūs tautinių
šokių grupės, chorai (mažiau), Pasaulio lietuvių
jaunimo sąjungos ir jos padaliniai veikla.

Turkūt būtų galima pasakyti, kad 90%
jaunų žmonių, kurie yra lietuvių visuome-
nėje yra baigę lit. mokyklas ir/ar dalyvavę
ideologinėje organizacijoje. Iš to gal ir galima
spręsti, kad šios institucijos, kartu su šeimos
įtaka, yra svarbiausios kovojant su nutauti-
jimu.

Kartais pavieniai reiškiniai yra paveikę
paskirus asmenis sugrįžti į lietuvių tarpą arba
net pirmą kartą susidomėti savo kilme. Tokių
tarpų yra PLJS jaunimo kongresai, PLJS Rytų
centro vasariniai hituanistikos seminarai,
kelionės į Lietuvą - ypač Vilniaus universiteto
kursai užsieniečiams.

7. Struktūra.

Turkūt didžiausia ir stipriausia lietuvių insti-
tucija yra ^(Pasaulio) lietuvių Bendruomenė bei jai gimininga
(jos pavyzdžiu sudaryta, globojama) Pasaulio lie-
tuvių jaunimo sąjunga. Padaliniai (apylinkės) isteig-
tos visur kur yra bent sąjėdė lietuvių. Apylinkės
dar priklauso apygardoms (JAV-ėse). LB rūpinasi
lit. mokyklom - leidžia vadovėlius, duoda finansišką
paramą; leidžia įvairaus turinio knygas, ruošia

13-5

Dainų bei šokių šventės, Pasaulio lietuvių dienos, teatro festivalius, rūpinasi lietuvių socialine globa, k.a. stato senelių prieglaudas, pensininkų namus, parūpina informaciją lietuvių kalba. Dalyvauja politinėje veikloje, ypač kai kūna nuomoninių skirtumas su VLIK-u, ALT-a, kai mato spragas.

Vienas svarbiausių PLB pastarųjų metų projektų yra lituanistikos katedros įsteigimas prie Ilinois universiteto. Tai padės užtikrinti, kad jaunesnių tarpe būtų akademikų - lituanistų.

Vlike ir ALte dalyvauja daugiausia vyresnio amžiaus lietuviai, kurie kuriasi prie jėm įprastų senesnių organizacijų, partijų. Šios institucijos, kaip ir vadinami „pažangiečiai“ nesugebėjo išlaikyti jaunosios kartos. Lietuvos Vyčiai - prieš-kario emigrantų katalikiška organizacija turi šiek tiek prieanglio, bet tai daugiausia lietuviškai nekalbantis jaunimas.

Svarbiausios ideologinės organizacijos yra anksčiau minėti skautai (skaitlingiausia) ir ateitininkai. Mažesniu mastu vyk. moksleivių bei studentų tarpe - Neo-lituanai (jaunieji ateitininkai).

Iš naujesnių organizacijų minėtina Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga. Daugelis joje diabų vėliau pereina į lietuvių Bendruomenės veiklą.

Kiekviename mieste yra aikės smulkesnių lietuvių susikūrimų - prz. Panevėžiečių klubas,

13-6
Anglijos lietuvių klubas, Medziotojai - mėškeriojai, lietuvių
parapijų tarybos bei organizacijos. Platesniu mastu
dar veikia Balfas, lietuvių dukterų draugija
(abi organizacijos rūpinasi šalpa, pagalba
lietuviams).

8. Spauda.

Tiražu didžiausias leidinys yra Čikagoje
leidžiamas dienraštis „Draugas“. Antroje vietoje -
PLB leidžiamas mėnesinis žurnalas „Pasaulio
lietuvis“. Kita populiari periodika: Toronto
„Tėviškės žiburiai“, Niujorko „Dankininkas“,
Clevelando „Dirva“, Čikagos „Šiuolaikiai“.
Svarbiausi kultūriniai žurnalai: „Baidai“
ir „Metmenys“ bei anglų kalba „Lituanus“.
Siauresniam intensyvi ratui skiriami organi-
zacijų leidiniai: skautų „Skautų aidas“ ir
„Mūsų vytis“, ateitininkų „Ateitis“, lietuvių vyčių
„Vytis“, raihanų „Eglutė“, mokytojų „Švietimo
gaisrės“, jėzuitų leidžiami „Laiškai lietuviams“,
Fronto bičiulių „! laisvė“ ir daugelis kitų.

Knygas leidžia „Draugas“, Ateitininkų leidykla,
Machaus fondas (santaka-Šviesa), ^(Lituanian Library Press) Vydušo fondas ir
Akademinė skautų leidykla (abu skautų), LB -
ypač LB Švietimo taryba, Pedagoginis lituanistikos
institutas, lituanistikos institutas, Katalikų
mokslų akademija (metrika ar taip tiksliai vadinasi).
Taip pat kantaš knygas leidžia - finansuoja pa-
vieniai asmenys arba draugijos.

Didžiausios lietuvių spaustuvės yra Drango ir Mykolo Morkūno spaustuvės Čikagoje. „Naujienos“ taip pat spausdina laikraštį savomis priemonėmis ir tik labai retai kitokią literatūrą. Nemaža spaustuvė yra Putname, Connecticut valstijoje, vedama Nekalto Pradidijimo liet. vienuolių.

„Dankininkas“ taip pat turi savo priemones ir spausdina ne vien savo laikraštį. Detalių nežinau, bet ko gero „Tėviškes žiburiai“ Toronte ir „Europos lietuvis“ Anglijoje turi savo.

Kasmet pasirodo nemažai ^(vairaus) Turinio knygų:

poezija, romanai, kritika, meno, istorijos, vaikai, politinės - visuomeninės temos, religija. Sunku neparitikrinus pasakyti kas populiariausia, greičiausiai išpenkama.

Kasmet taip pat pasirodo po keletą lietuviškų plokštelių: solistų, chorų, ansamblių, žodinės kūrybos.

9. Švietimo sistema.

Kai kuriose kolonijose yra priešmokykliniai darželiai. Čikagoje, pvz. yra 2 Montesorio sistemos lietuviški darželiai 2-5 m. amžiaus vaikams.

Beveik visos didesnės ~~metodinės~~ kolonijos turi lituanistines mokyklas, kurios veikia šėštadieniais (Austrijų sekmadieniais). Daugumas turi rašyti darželį ir 10 klasių. Kai kuriose yra 12 klasių. Dėstoma lietuvių kalba, literatūra, istorija, geografija, visuomenės mokslai,

dainavimas, tautiniai žokiai, kai kur religija (lietuviškas paruošimas Pirmajai komunijai, Sutvirtinimo sakramentui ir pan.)

Čikagoje prie 2 pradinio katalikiškų mokyklų (1-8 kl.) yra lietuvių klasių kunijos renkasi kasdien (šuo metu amerikiečiai turi kitus užsiėmimus). Neau tikna an taip pat tokios klasių yra Clevelande, gal ir Toronte.

Baigus 10 ar 12 klasių lituanistinių mokyklų kai kurie eina į Čikagos Pedagoginį lituanistikos institutą. Mokslas trunka 3 metus. Yra ir neakivaizdinis skyrius. Mažesnis apimties pedagoginis institutas veikia Clevelande.

Norintiems daktaliu tobulintis yra 2 savaitės vasariniai lituanistikos seminarai Ohio valstijoje, kuriuose dėsto žymiausi lietuviai akademikai. Taip pat yra 1 savaitės mokytojų studijų savaitė. Pasirinkusios organizacijos - daugiausia skaitai ir ateidiniškai ruošia kursus savo nariams.

Turėtų galima priskaičiuoti iki tuzino JAV universitetų, kuriuose dėstomi kokie nors lietuvių kalbos, literatūros ar kultūros kursai. Svarbiausias - Ilinois universitetas Čikagoje, kur veikia plati programa studentams bei lituanistikos katedra aspirantams.

10. Radijo valandėlės - Kiek žinau yra savaitinės Montrealy, Toronte, Niujorkė, Balimorėje, Clevelande (2), Detroite (2), kelios Naujosios Anglijos rajone (turkūt Hartforde, Bostone ir dar kai kur). Nesu tikra dėl Hot Springs, Floridos ir Kalifornijos, bet berods ir ten yra. Čikagoje veikia 3 valandėlės po 5 kaktus per savaitę.

11. Kultūros institutai.

- Naujai įsikūrusi humanistikos tykimų centras Čikagoje kaupia medžiagą, perima archyvus, kataloguoja medžiagą kompiuteriais. Ilgainiui norima samdyt asmenis arba sudaryt sąlygas stažuotėm, kad būtų ruošiami moksliniai darbai. LTC apima Pasaulio lietuvių archyvą, Juozo Žilėvičiaus bei Juozo Kreivėno muzikologijos archyvus. Gausius rinkinius yra perdavę J. Dainauskas, B. Krivlys ir kiti.

- humanistikos institutas. Akademinių sambūris, kuris rūpinasi humanistikos škleidimu, veikalų leidyba, ruošia suvažiavimus - konferencijas.

- humanistikos katedra (apie tai jau minėjau)
- ALKA - archyvas Putname.
- Pasųtojų draugija
- mūsto ir kūrybos simpoziumas.
- Santaros-Šviesos federacija - kasmetiniai suvažiavimai, spauda, knygos leidyba, kt. renginiai.

14-10

- LB Kultūras taryba - premijos, projektus finansavimas, leidyba, konkursai ir pan.

12. Apie diplomatinę tarnybą mažai žinau. Daugiausia turkūt atlieka reprezentacinius darbus, kartais rūpinasi dokumentais - kaip hiėtuvos pasais ir pan. ~~kurie~~ tiems kurie neturi JAV pilietybės. ! juos taip pat kreipiamasi informacijai.

Prieš keletą metų pagėnėjo JAV dipl. tarnybos finansinė padėtis kai buvo sujungti visų Pabaltiečių fondai.

13. Bėivijos politinis veidas.

Sunku apibendrinti, nes jis labai įvairus. Turkūt daugiausia respublikonams prijančiantys, nors yra nemažai demokratų. Iš pokario imigrantų dauguma turkūt pasisako už kapitalistinę, ne socialistinę valdymosi sistemą. Nors daugumas yra prieš komunizmo idėjas, labai ir labai įvairuoja pažiūros dėl bendravimo su hiėtuva. Maža dalis pasisako už visišką Ryšių nutraukimą, vadindama tai bendradarbiavimu su okupantu. Kiti nieko prieš dalyvauti ekskursijose, susitikti su draugais, giminiu, bet nenori turėti bendro su oficialiom hiėtuvos TSR institucijom. Tai turkūt didžiausia dalis. Dar kiti - ypač tie kurie domisi hiėtuvos kultūra - menu,

literatūra, muzika, mokslo pasiekimais nieko prieš aktyviau bendrauti, nes mato tam abi-
pusę naudą. Neatsisakant savo principinių
pažiūrų, yra labai daug sričių, kuriose
galima rasti bendrą kalbą - ypač humani-
tarams. Šitokia pozicija aktyviausiai puo-
sėlija Santaros - Šviesos federacija bei
su ja susiję šakiniai, metmenys, Mac-
kaus fondas. Pastarieji akademikai - ypač
atrodo literatai, labai nori palaikyti
šokių ryšius ir neatitukti nuo kultūrinio
gyvenimo hituroje. Labai daug kas prenu-
meruoja „literatūras ir meną“, „Kultūros
barus“, „Pengalę“. Kiti ir daugiau. Dau-
giausia nusiskundžiama dėl sunkumų
gauti hituroje leidžiamas knygas.

14. Priimant vakaruose viešėjusius iš hituvos
būna įvairiai. Daugumas turi giminis,
kurie suteikia finansinę pagalbą. Kitais
rūpinasi tų interesų žmonės, pvz. literatai
su literatais, muzikai su muzikais ir
pagal išgales sudaro jiems galimybes
daugiau pamatyti. Čia greičiau asmeniški
kontaktų reikalas.

Kai kurios institucijos, kaip AABS, mokslo ir
kūrybos simpoziumas ir kt. yra bandę oficialiai
kviešti žmones, bet dažnai neduodami leidimų.

1. Įkūrimo istorija. Tikslūs faktai nežinau. Žinau kad „Šviesa“ egzistavo Vokietijoje, o visiems emigravusi SAV, susijungė su Santana, kuri benods buvo jaunas akademikus sambūkis. Iniciatorius tanpe buvo Valdas Adamkus, Vytautas Kavolis, Benediktas Mačiūka ir kiti. Prieš porą metų Machaus fondas išleido V. Adamkaus redaguota knyga apie Santaną-Šviesą, kur kas geriausia informacija.
2. Organizacinė struktūra labai laisva. Kas porą metų renkama valdyba. Dabar pirmininkauja V. Adamkus. Kai kuriuose miestuose (stipriausias Čikagoje) yra skykliai. Taip pat renkama programos komisija, kuri rūpinasi kasmetiniais ~~programų~~ suvažiavinimų programa. Šiai komisijai daug metų vadovauja Vytautas Kavolis. Tunkūt kaip Santanos-Šviesos padalinys an šaka veikia Machaus fondas, kuris leidžia knygas ir plokšteles. Benods jam vadovauja Gintautas Vėžys. Su Santana-Šviesa susiję „Metmenys“ bei „Aki-račiai“, bet kiek žinau veikia gana nepriklausomai.

Sakau, kad struktūra laisva, nes manius kaip tokius nėra - atseit nėra kokius sąkašų ar nario mokestio. „Santaniščiais“ laikomi tie kurie lankosi jos rengimuose, primumenuoja jos spaudą, pritaria jos idėjoms - tikslams, auvoja jos užmojams.

3. Pagrindinys renginys - 4 dienas suvažiavimas rugsėjo mėnesį Mišigano valstijoje. Šykiai rengia vakarones, paskaitas, koncertus.
4. Pagrindinis finansų šaltinis - prenumeratos, aukos. Suvažiavimo dalyviai sumoka nustatytą mokestį.
5. Tiražų nežinau - tikriausiai paskelbta karta per metus kuriame nors numeryje, kaip reikalauja JAV valdžia. Fondo knygos tiražas įvairus - pagal tematiką. Kiekvienoje knygoje turėtų būti pažymėta.
6. Federacijoj yra nemažas skaičius jaunimo - vyresnius studentų ir baigusius mokslus. Tai matoma suvažiavimuose. Atvyksta tokie, kurie daugiau domisi mokslu.
7. Santana-Šviesa nevysto politinės veiklos. Politika gal tik domisi kaip filosofine prasme - kaip akademinis - diskusijų objektas. Gal žiūrėti daugiau į politiką kreipiamas dėmesio „Shinacius“ - bet vėl tik diskutuojami tam tikrai klausimai, o ne vystoma konkreči, praktiška veikla. Apie santykius su kitomis organizacijomis kaip ir negalima kalbėti, nes jų nėra, nebandoma megzti (nebent prasidoma liestis iš biėtuvių fondo, kuris yra LB globoje). Iš „Shinacius“ galima spręsti, kad santaniečiai sunkiai palankiausiai žiūri į LB; ! Vlikos su židžia tokia panėka.
8. Santana-Šviesa nėra masės apimanti federa-

cija - to ir nesiekia, tad jos įtaka išeiivijoje kaip vienetas gal nėra labai didelė. Tačiau per pastirus santaričius akademikus reikia daug įnešti į išeiivijos kultūrinį gyvenimą. Tai prasme įtaka gana svarbi ir reikšminga. Taipgi, kaip ryšius su hituva puoselėtoja, Santana gal padėjo susivelninti daugelio pažiūras.

9. LB kultūros taryba bando puoselėti kultūrą visuose sluoksniuose ir srityse. Kantais pasitaria su pasturais santaričiais, prašo jų talkos ir pan. bet santykius tarp pačių organizacijų nėra.
10. Turėtų veigiama žiūrėti į hituanistikos katedrą, nors kaip organizacija nėra pasisakiusi šiuo klausimu. „Metmenyse“ buvo išspausdintos diskusijos apie katedrą. Reikėtų spūsti, kad palankiai, nes santaričiai yra aktyviai įsijungę į darbą. Pats pirmas mintį iškėlė Rimvydas Šilbajoris. Pirmąjį vedėję pastintas Bronius Vaškevičius. LB ryšius su universitetu palaiko Tomas Remeikis. Katedroj dūsto Violeta Kelertienė. Finansais yra rūpinęsis Mykolas Drunga. Visi santaričiai.
11. Slapyvardžius nežinau - net ir santaričius dauguma nežino. Visiems buvo daug juoko, kai pastli-do hituvos spaudoj, kad Aleksandravičius yra hitas Mockūnas. Tikrai ne, bet neįsduodama kas tai yra. Kęstas Reikalas man atnodo yra Titas Antanaitis.
12. Santana-Šviesa labai nori megti ryšius su

hietura. Pačioj organizacijoj priešminkus turkūt nėra. Gal tū skiriasi nuomonės dėl bendravimo būdų. Kultūros veikėjus kelionės į JAV ir į kitas turkūt daugiausia pageidautinos, kad būtų galima užmegzti asmeniškus kontaktus. Tik taip galima iš tikrųjų reikšmingai bendrauti, diskutuoti, keistis žiniomis, nuomonėmis. Gal kas daugiausia tai bandoma daryti literatūros srity, gal todėl kad aktyviausi yra literatai. Santaroj (kaip bendrai išsivijoj) yra mažiau besidominčius muzika, dailė (šalia pačių menininkų). Taip pat yra galimybių filosofijoj, archeologijoj - tautosakoj, filosofijoje.

13. Nežinau.

14. Gana teigiamai. Tačiau visi nusiskundė gana formaliais susitikimais, kuriuose visi susodinami ratu, klausoma prkalbų, gana suvaržytai diskutuojama. Mūsų šaliai daugiau įprastę prie laisvesnių renginių. Prz. Trumpai pakalbama, susipažįstama, pakalbama kokių pusvalandį. Tada pakviesti išgerti, duodama kavos ir pan. ir visi laisvai gali toliau kalbėtis su kuo nori - grupelėmis. Ypač neždomus (šalia koncerto) susitikimas buvo meno darytojų rūmuose. Trumpu būdu daugiau buvo literatūros ir meno redakcijose, nes buvo mažiau žmonių, bet taip pat nebuvo galima ilgai pasikalbėti su savo srities žmonėmis - visi visko klausėsi, o ne visiem tai įdomu.

Daugelis buvo nepatenkinti, kad pirmą dieną gide perdavė žinią, jog ~~š~~ maždaug užtikrinta, kad bus patenkinti prašymai į kaimus, kt. miestus važiuoti. Po to viešinama, tiesiai nepasakoma, galop pasakyta kad ne. Tokiu atveju geriau nežadėti.

Būtų naudinga, kad maršrutas būtų atspausdintas ir išdalintas (irgi buvo žadėta, bet nepadaryta). Taipgi būtų naudinga išspausdinti sąrašą visų ekskursijos metu vykstamųjų spektaklių, koncertų, vakarų su galimybe pradžioje kelionės užsisakyti bilietus. Šiaip sunku susigandyti kas kur vyksta, kaip gauti bilietus.

Smulkmenos: visi bėgiai pasipiktino kai lietuvis viešbuty nusėjo karštą vandens, ~~ir~~ komentavo durininkas kaimietišką elgesį, mūitį.

Šiaip visi buvo daugmaž patenkinti kelione. Nusiskundimų visuomet būna - tai natūralu ir žmogiška.

Gal būtų pravartu padaryti teminius susitikimus, alsį žvelgiant į ekskursantų sudėtį - pvz. vakaras su rašytojais, poetėmis su dailininkais ir pan. nes ne visoms viskas įdomu.

15. Daugelis ekskursantų kritikavo Antanaičio straipsnius, nes daug jo komentarus neatitiko grupės nuotaikų, nors kai kas sutapo. Jo pasisakymus reikėtų vertinti kaip asmenišką nuomonę.

16. Manau, kad neblogos. Lengviausia kūty su parodom - ypač jei nekūty politinės tematikos. Salistai visuomet šietai priimami. Tikriausiai kūty susidomėjimo teatro, liaudies-etnografi- niais ansambliais, Rimtos muzikos kolektyvais (k.a. kvantetais, kameriniais ansambliais). Man asmeniskai gaila, kad išeivija mažai pasiekia lietuvo aukšto lygio vėliausia muzikinė kūryba, pvz. Kutavičiaus, Balakausko, Urbaičio, Rekažiaus, Laurušo, Vilkšto, Martinaičio, Juzeliūno, Latino, Bajono ir kt. Jaunimas labai domėtusi Estnada - ne Bonkulskiu an Makacium, bet Kennagiu, Babravičiumi, Vilkon- čiumi, Čanelinu, pan. Išeivija labai domisi rašytojais, poetais Martinaičiu, Gedu, Apučiu, Degutyte, Juškaitiu, Klinku, Kondratu, Vaičiū- naite, Laukučiu, Černausku. Iš kelių kničių susidomėjimo sukelia N. Vėlius, knaliai D. ir L. Saurka, Rimantiene; kalkinginkai ir kt. Manau kad Santana arba pavieniai asme- nys miellai sutiktų kolektyvus bei asmenis globoti, šefuoti, sudaryti galimybes susiti- kimams.
17. Tai suteikia platesni akirati, duoda naujos informacijos. Ypač gilai sutiktas F. Bajono naujausios muzikos pristatymas, nes tai dau- gelini buvo negirdėta, šviežia.

18. Man atnodo tikslai gana aiškūs - konkrečiai pradėt megzti ryšius. Ne visi iš Lietuvos atvykę kultūrininkai domina išeivija - ne visuomenė suinteresuoti patys geriausi. Šiuo atveju norima parūlyti tokius, kurie gal daugiau dominuos visuomenę. nežinau kaip juokas, Venclora ir kiti apie tai galvoja.
19. Daug kas sako, kad programa buvo silpnė. Taip pat tą vasarą buvo daug renginių - šokių šventė Clevelande, katalikų federacijos suvažiavimas Toronte su hapinsko opera ir t.t.
20. Santana kiek žinau nėra pasisakiusi apie tai. Tikrai nieko negalėčiau pasakyti.
21. Visi lietuviai gana kritiškai žiūri į OSI veiklą. Kai kurie kategoriškai. Kiti iš principo: ne dėl to kad teisiškai ak. ieškomi kano nusihaltėliai, bet todėl kad prarizenginama su JAV teismoine procedūra. Bynei neturi progos apiblausinti Sovietų Sąjungoje esančių liudininkų, patikrinti dokumentų teisėtumo teismo metu. jokiam kitame teisme tai nekūtu priimtina. Piktinamasi todėl šiuo atveju daroma išimtis.
22. Temos labai įvairios - kryptis kaip tokios sunkių nebuvo. Bandoma pasikaitomis paliesti įvairias kultūros šakas, suteikti musulninkams progą pateikti savo vėliavinius daktus. Politinio credo santana sunkių neturi, nekent

„likenališkumą“, valenantiškumą įvairioms nuomoneis ir pakraipoms.

23. Kas yra „antitarykinė literatūra“? Plačiau ir prasme tai galėtų būti viskas kas nesudampa su hierijoje propaguojama nuomone. Daugelis išeivijoje galvoja kad nuomonių skirtumas yra sveikas reiškinys - kad reikėtų dalintis naujaisiais mokslo darbais, ypač kad jokiai „antitarykine literatūra“ nėra naudojama įvertinti, atsisakyti! JAV. Gal su keliom išimtim, nėra pono kas nors griežti, šmeizti ar trukdyti, o pateikti vakarų nuomone apie visus dominėsius klausimus. Prz. per Mockūno paskutinę kelionę iš visų buvo atimta Šilbajonio kritikos knyga. Ar ji antitarybiška? Kritikas analizuoja iš savo perspektyvos literatūros kūkinius, ir vėžantieji norėjo kitus supažinti. dėti su šio iškilus mouslininko atliktu darbu! Pengetėje, Bimtajame krašte ir kt. daug nemokliškiau, grieškiau, neskoningai komentuojami išeivijos reiškiniai negu šiuradnuose, metmenyse ar pan. Kodėl toks dvigubas standartas? Luchoševičius, Kavaliuskas ir kiti rašo tik apie reigiamus reiškinius JAV, o Antanaitis prz. pamini ir tai kas jam patiko; kritikai rašo apie jų nuomone teigiamus, gerus kūkinius; apie tai net kalba per Amerikos balsą ir kt. Norint megti ryšius su kitų šitukinų žmonėmis reikia tikėtis nuomonių sutapimo ir kūt tam dale - rantiškiem - tai turba akiem prieim.